

על תקיפה כימית עצמית כבר שמעתם?

ספק אם מערכות ההגנה של ישראל יצליחו לנטרל גשם טילים שיכוון לאוניית האמוניה ■ בכיר לשעבר בתעשיות הביטחוניות: "הספינה היא נשק לא קונוונציונלי, יהיה אסון קטסטרופלי"

11:13 09.04.2017 מאת: [אורה קובן](#)

כולם נחרדו, ובצדק, מתמונות הזוועה של ההפצצה הכימית בסוריה בשבוע שעבר. אבל האם מישהו לוקח בחשבון שמצב דומה עלול להתרחש בחיפה, כיוון שהממשלה "מתנדבת" מרצונה להכניס את אוניית האמוניה לנמל, בתירוץ שהמשק צריך אותה? כפי שנחשף כבר בשבוע שעבר בדיון בבית המשפט העליון, ההערכות הן שהמשק יכול להסתדר ברובו הגדול לא כניסת אוניית האמוניה, ומי שלא – היה צריך להיערך לכך מראש במהלך השנה האחרונה, כשהיה ברור שהממשלה מתכננת לסגור את המכל. אם לא עשה כן, זו הבעיה שלו, אין לסכן את תושבי חיפה בגללו. יתר על כן, בית המשפט העליון אף קבע שלקוחות חיפה כימיקלים יכולים לתבוע אותה על הפגיעה בעסקיהם כתוצאה מהפסקת הזרמת האמוניה על ידיה, כיוון שהחברה ידעה מראש על הכוונה לבטל את היתר הרעלים שלה ב-1 במרס 2017, ולא נערכה לספק את הדרישה באמצעים חלופיים.

אפשר להבין למה חברת חיפה כימיקלים לוחצת להביא אוניית אמוניה. החברה מסתכלת על שורת הרווח שלה כשיקול מרכזי. מה שפחות ברור הוא, למה המשרד להגנת הסביבה הפך את עמדתו, האריך את היתר הרעלים של החברה וכעת אף לוחץ להביא אוניית אמוניה חדשה. המשרד אמנם אומר שהוא דואג לכלל המשק, אולם כלל המשק צורך רק כ-4% ממלאי האמוניה שהאונייה עשויה להביא. יתר על כן, גופים רבים במשק, בהם חברות ובתי חולים, כבר הבהירו כי לא ייפגעו אם אוניית האמוניה הבאה לא תפקוד את נמל חיפה. ניתן היה לצפות מהמשרד להגנת הסביבה שאם "שאר המשק" חשוב לו, יפעל להבאת כמות אמוניה שתספיק לצרכים החיוניים, ולא לחיפה כימיקלים - שבמהלך השנה האחרונה בחרה שוב ושוב להתעלם מאזהרותיו.

דבר נוסף שלא ברור הוא איך מרשה לעצמה משלת ישראל ליישר קו עם הדרישה של חיפה כימיקלים והמשרד להגנת הסביבה, ולבקש מבית המשפט להביא אוניית אמוניה נוספת. אחרי הכל, אם יתרחש חלילה פיגוע באוניה, האחריות לאסון עשויה ליפול ישירות על בנימין נתניהו, העומד בראש הממשלה שביקשה להביא את האוניה, ביחד עם פרקליטות המדינה, השר להגנת הסביבה, זאב אלקין, ראשי חיפה כימיקלים, ג'ולס טראמפ ונדב שחר, ושופטי העליון שיאשרו את הגעתה. נראה כי לאיש אין ספק שפיגוע באוניית האמוניה משמעו אסון אסטרטגי. "אם חלילה יהיה ארוע, כולם יגידו שלא הם האחראים", אמר היום בכיר לשעבר בתעשיות הביטחוניות. "נראה שאף אחד בממשלה לא מסתכל על הארוע הזה בצורה אסטרטגית. יש כאן חשש לפגיעה בחייהם של אלפי בני אדם. הספינה היא נשק לא קונוונציונלי. אני לא מבין איך הממשלה נותנת לזה לקרות. הרי, אם יהיה ירי טילים לעבר האוניה, חלק מהם ניתן ליירט, אבל מספיק שאחד ייפגע כדי שיווצר כאן אסון קטסטרופלי", הוסיף.

זה לא תרחיש דמיוני. כבר יותר משנה שבכירים במערכת הביטחון מרצים בפורומים אזרחיים, פתוחים לציבור ולתקשורת, ומזכירים את האיום האסטרטגי של ירי אלף טילים בבת אחת על ישראל. האם מערכות כיפת ברזל, קלע דוד (או בשמה הקודם, שרביט קסמים), ברק 8 וכל מערכת אחרת, יוכלו ליירט את כולם?

בשלב זה מסתתרת המדינה מאחורי קביעה הצהרתית שהסיכון לפיגוע באוניית האמוניה נמוך. עם זאת, המדינה לא טורחת לפרט על מה מבוססת הקביעה הזו. בדרך כלל שורה תחתונה מסוג זה מגובה במסמך מפורט, המציין יכולות של הצדדים המעורבים, סיכונים וסיכויים.

טוב יעשו שופטי בית המשפט העליון אם ידרשו מהמדינה מסמך, של אמ"ן לדוגמה, המפרט את הסיכונים והסיכויים שבהגעת האונייה לנמלי הארץ. חשוב לפרט - האם במסגרת הערכת הסיכון נבחן גם תרחיש שבו 100 טילים נורים בו זמנית לכיוון ישראל? ומה היו המסקנות לגבי תרחיש שכזה? שופטי בית המשפט העליון ידונו בימים הקרובים בבקשה להבאת אוניית האמוניה, ובהתנגדויות לכך מצד עיריית חיפה ועמותת צלול. הם יודעים שבשלב זה הם היחידים שיכולים לנטרל את המשחק המסוכן בחיי אלפי אזרחים בחיפה ובסביבתה.